Класни карактер СНС

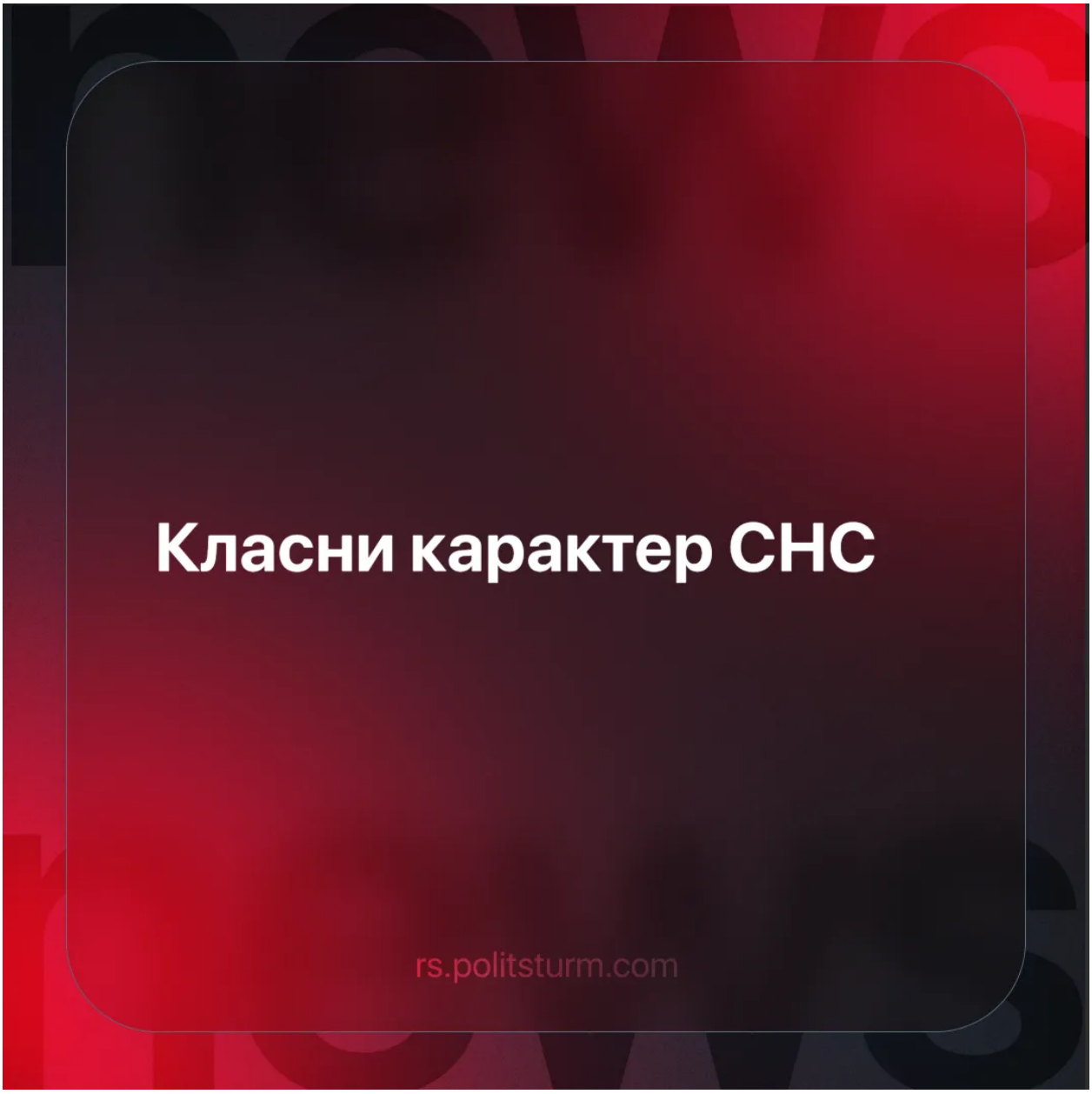

Оригинални чланак

2024-12-09

17 мин. читања

СНС је од 2014. године владајућа странка у Србији. Дошла је на власт популистичким фразама о борби против тајкуна и уопште корупције. Данас имају 700 000-800 000 чланова из разних слојева друштва: ситне буржоазије, радничке класе и, наравно, класе крупних капиталиста. Примећујемо да секције радничке класе имају чланство у СНС-у, што нас може довести до погрешног становишта да је СНС партија ванкласног карактера што је немогуће.

Ако, међутим, погледамо дубље, сасвим је очигледно да је СНС партија српске буржоазије. Радници, суочени са постојањем безпослене резервне индустријске армије рада (то јест, распрострањене незапослености) коју капиталистички начин производње неизбежно ствара како би себи обезбедио јефтину радну снагу - формално подржавају и учлањују се у СНС, у замену за обећане послове, како би на први поглед изгледало као да партија има широку истинску подршку становништва. Такође, мора се нагласити, постоји одређена секција радника која је из идеолошких веровања учлањена у буржујске партије и опозиције и власти - биле оне либералне, социјалдемократске или "народне".

У сваком од ових случајева одређене секције радничке класе улазе у овакве малограђанске и буржоаске партије због ниског развоја класне свести и као резултат погрешног и ускоумног веровања да ако одређена странка дође на власт постоји шанса да ће живот коначно бити бољи за њих лично или, у случају оних наивнијих, за целокупно друштво. То међутим никако не значи да те партије заправо заступају интересе радника - они се, иако формално чланови, ретко питају о званичној политици странака. У свакој епохи владајућа класа и постојећи односи производње битно утичу на то које су идеологије и начини размишљања распрострањени - данашњи радници у Србији нису ништа другачији од кметова који су под феудализмом веровали у богом дано право краљева на власт. Ни једнима ни другима се не могу замерити таква убеђења - она су само производ материјалних (и из њих изведених идејних) услова друштва у којем они живе и једино се могу уклонити развојем класне свести.

То да је СНС странка капитала не можемо чути ни од власти, али ни од опозиције. Вође СНС описују своју странку као "народну" (тј. надкласну) и да се бори за "национални интерес српског народа" (који је наравно само интерес националне буржоазије у Србији). Са друге стране садашња либерална опозиција описује СНС као секту, неку врсту криминалне групе и оптужује је да је једна од "лоших" корумпираних партија због којих наводно монополи и картели као и „лоши" корумпирани капиталисти имају главну улогу у привредном животу уместо „добрих" капиталиста који ће се борити против корупције, монопола, картела и поштовати "независне" институције, права грађана итд.

Овде видимо како ситнобуржоаску критику тренутног поретка води идеализам. По њима, само треба да заменимо „лоше" монополистичке капиталисте са „добрим" конкурентним капиталистима и наравно да вратимо време уназад у давну прошлост пре-монополистичког капитализма. За разлику од овог мишљења, научни социјализам се води материјализмом, и управо због тога разуме да чак и ако бисмо све ово предузели поново би дошло до развоја монополистичког капитализма и високе корупције каква постоји данас. То је последица самог пре-монополистичког, "конкурентног",

капитализма, који својим развојем неизбежно води до концентрације капитала, укрупњавања производње и наравно монополизације, а не због „добрих“ или „лоших“ капиталиста и партија.

Због тога ћемо у овом чланку истражити и образложити који је то класни карактер СНС-а.

I СНС као партија буржоазије

Најједноставнији показатељ подршке крупног капитала СНС-у су трошкови за изборну кампању 2024. године. Наводна борба идеја и политика се у капитализму брзо претвара у борбу материјалних позиција у хијерархији разних буржоаских и малограђанских партија у Србији, али и у остатку капиталистичког света - у САД, на пример, у више од 90% случајева на изборима за Конгрес побеђује кандидат који је потрошио више новца током предизборне кампање [1].

Када истражимо какве материјалне позиције имају различите странке у Србији долазимо до врло коначних и убедљивих резултата - СНС има подршку оних чија подршка партијама највише и значи: капиталиста. СНС је уложио око 7,4 милиона евра у прошлогодишњу децембарску изборну трку за Скупштину Србије, што је више новца од свих осталих политичких партија заједно. Чак и ако бисмо спојили сва улагања ових партија оне би биле на нивоу који је СНС издвојио само за медијско оглашавање током кампање. Наравно - делимично последицом овог масовног улагања - СНС је освојио највише гласова и 129 посланичких мандата.[2]

СНС-у су такође помогле “неплаћене” рекламе, где су капиталисти-власници разних медија много чешће и позитивније пратили активности владајуће странке неголи опозиције. Овде се види очигледна фарса модерне либералне демократије. Крупни капитал се уопште не труди да одржи некакву илузију политичке борбе и борбе за идеје већ чврсто стоји иза једне странке која се најбоље бори за интерес капиталистичке класе нескривено нам показујући природу либералне демократије као диктатуре капиталиста.

Сем кроз већа улагања у кампање, класни карактер СНС-а се може видети и у томе ко чини велики број његових истакнутих и утицајних чланова као и са којим људима су ти истакнути чланови блиски. У следећем делу чланка показаћемо који су то капиталисти повезани са СНС-ом и у којим то гранама привреде они послују у Србији.

Прво ћемо размотрити компанију „Јадран” која је у власништву Николе Малбаше. Компанија је релативно скоро постала рекордер по броју примљених уговора и послова од стране јавних предузећа и државе. Бави се кошењем траве, одржавањем путева, изградњом и санацијом. Највише послова добија од ЕПС и ЕМС.[3]

„Јадран” се последњих година често појављује као једини понуђач за тендере или заједно са осталим компанијама повезаним са СНС-ом попут „Миленијум тим” и „Енерготехника Јужна Бачка” које ћемо такође размотрити у даљем тексту.

Највреднији уговор склопљен 2021 године је у групи понуђен са фирмама „Енерготехника Јужна Бачка“, „Хидро Тан“ и „Секуритон“ за „напајање аутобуског система 21КВ Б1 и Б2 ДВД“. Укупна вредност овог уговора је 526.995.624 динара са ПДВ-ом или око 4,5 милиона евра. Следеће године Јадран још више убрзава свој метеорски пораст - новембра 2022. компанији је на тендерима додељено чак седам послова. Укупна вредност највреднијег, који је добијен у конзорцијуму са Миленијум тимом и компанијом Телесек,

износи око 5,3 милијарде динара или око 45 милиона евра. Реч је о јавној набавци "израда техничке документације и радови на изградњи Центра за рани развој деце и инклузију", коју је расписало Министарство за јавна улагања. Иако је реч о веома вредном послу, на овај тендер стигла је само једна понуда, и то она на којој је учествовала и компанија “Јадран."

"Када се сабере вредност свих послова које је Јадран освојио у конзорцијуму са другим компанијама или самостално, добија се цифра од више од 100 милиона евра само у 2022. години.” извештава Нова.рс [3]

Следећи на листи су Стојан Вујко и Иван Бошњак. Три њихове компаније - "Миленијум тим", "Институт Гоша" и "КБВ Датаком" су 2021 године добиле 17 државних послова у вредности од најмање 1,43 милијарде динара, односно око 12 милиона евра. Добар део послова је добила фирма "Миленијум тим" у конзорцијуму са другим компанијама, често су једини понуђачи кад дође до јавних набавки. Успон „Миленијум тима” везан је за период 2007-2012. године када је био део групе приватних компанија које су имале уговоре са Србијагасом. Вредност уговора је достигла 242 милиона евра. Бошњак и Вујко су такође у одличним односима са првим човеком Србијагаса Душаном Бајатовићем. [4]

Последњих пар година су почели да се баве изградњом Београда на води. Прво су рушили, а сада граде. Стамбеноградњу су проширили и ван Београда на води, па су крајем 2018. године добили посао изградње станова за припаднике служби безбедности у Нишу и Врању. Овај посао вредан 15 милиона евра Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре доделило је „Миленијум тиму” и турској компанији „Ташјапи”.[4]

Вреди напоменути да се Вујко и Бошњак не баве само гасификацијом и стамбеноградњом. Власници су предузећа: „МТ Гастел“, „Миленијум ризортс“, „Алеа Консалтинг“, „Индустрија механизације и трактора“, „Миленијум промотив“, „МТТ Ер Сервисес“, „Миленијум проперти менаџмент“, „ Индустрија машина и трактора“, „МВ Инвестмент“. Овде видимо да су активни у најпрофитабилнијим гранама привреде у Србији од финансија до индустријске производње.[5]

Драгољуб Збиљић је власник Јужне Бачке и јавности познат као капиталиста блиско повезан са СНС-ом. Његова компанија је у периоду од 2013-2016. године од јавних набавки зарадила чак 110 милиона евра.

Најпознатија веза између њега и СНС-а је опажена 2012. године када је био гарант кредита од 55 милиона евра који је СНС узео од Универзал банке. Многима је познат случај када је 2018. године Збиљићева компанија купила хотел “Фонтана“ у Врњачкој бањи по цени дупло нижој од процењене, а затим добила помоћ од 1,4 милиона евра од државе за реконструкцију хотела, све ово је било могуће само зато што су мењали државне прописе. Још интересантнија је чињеница да је Збиљић пренео хотел на фирму ,,Вита асистент” који је у власништву посланика СНС у војвођанској скупштини Милана Влаисављевића.[4]

Три најзначајније компаније у Збиљићевом пословању, по приходима које остварују - Енерготехника са 36,5 милијарди динара, Електромонтажа са 16,4 милијарде динара и Манекс са скоро 8,5 милијарди динара (у последње три године) - а одликују се и по вредности њихове имовине коју имају. Када је реч о добити, најбоље резултате прошле године имали су ,,Манекс” (2,85 милијарди динара) и ,,Енерготехника - Јужна Бачка” (2,64 милијарде динара). Три мање компаније су у минусу, а једна од њих ,,Манекс инвесментс” основана је 2021. године.[4]

Збиљић је такође блиско повезан са ЕПС-ом јер је у најужем кругу кандидата за директора ЕПС-а Бранимир Мијаиловић, бивши директор његове фирме „Енерготехника-Јужна Бачка”, а садашњи директор ,,Конкорд Вест” компаније која је исто повезана са СНС-ом и има скоро монопски положај на тржишту грађевинарства.[6] Овде се може приметити такозвани феномен “окретних врата” (“revolving door”) где појединци који су некада радили у државним институцијама врло лако добијају послове у приватном сектору (који се нада да ће моћи да профитира од њихових веза), као што и бивши “тешкаши” у некој индустрији лако доспевају на извршне регулаторне позиције у државној управи због политичког утицаја које такве фирме имају. То да ће без мењања производних односа, политички феномени суштински остати исти показује нам чињеница да је и Лењин, пре више од 100 година, писао о овој пракси:

> *“Кад, на примјер, у првим мјесецима демократске републике у Русији, може се рећи у меденом мјесецу брака између »социјалиста« есера и мењшевика с буржоазијом, г. Паљчински у коалиционој влади саботира све мјере за обуздавање капиталиста и њиховог мародерства, њиховог пљачкања државне благајне помоћу војних лиферација, и кад г. Паљчински, пошто је изашао из владе (у којој је, наравно, замијењен другим, потпуно истим Паљчинским), бива од капиталиста »награђен« мјесташцем с плаћом од 120.000 рубаља годишње — шта је ово? Непосредно или посредно подмићивање? Савез владе с трустовима или »само« пријатељски односи?”*

В.И. Лењин, Држава и Револуција

Збиљић послује у Босни и Херцеговини, Црној Гори, Немачкој и Мађарској. У Мађарској послује његова компанија ,,Мађарска електропривреда МВМ” која не само да је партнер који држи 33,4 одсто власништва фирме ,,Електромонтажа Краљево” коју је Збиљићева фирма ,,Јужна Бачка” купила 2020 године већ има партнерство са Србијагасом и планира партнерство са ЕПС-ом.[4]

Давор Мацура је власник, непосредно или преко других својих фирми, најмање 10 предузећа регистрованих у Агенцији за привредне регистре. Његова компанија АБЛ Солвент недавно је купила имовину некадашње Индустрије мотора и трактора ИМТ за 70 милиона евра. Једна од његових фирми ,,Алта пеј" је 2022. године имала најизраженији раст пословне имовине од 66,5 одсто. Алта пеј је такође склопила стратешко партнерство са ЕПС-ом и сада пружа услугу Увид у рачун, која омогућава електронско преузимање и плаћање рачуна за електричну енергију. АБЛ Солвент је најзначајнија компанија ове групације са приходима у последње три године од 7,3 милијарде динара и зарадом од 5,6 милијарди. Друга је Алта пеј група са приходом од 3,1 милијарду динара у последње три године и добити од 756 милиона, док је трећа Алта банка са приходом од 2,49 милијарди чија је и добит знатно мања од претходне две компаније - “само” 73,7 милиона. С друге стране, Алта банка разумљиво има највећу имовину у групи са 55 милијарди динара.[7]

Вреди поменути да су Давор Мацура и Миодраг Костић (о коме ћемо детаљније говорити касније) покушали преко својих компанија Алта пеј и АИК банке да преузму аустријску Адико банку.[8][9]

Даље разматрамо једног од највећих извозника оружја са Балкана Слободана Тешића. Док су државне фирме попут Југоимпорта СДПР повећале свој извоз за 6 одсто, Тешићеве фирме су последњих пар година доживеле много већи раст извоза - од 128 (Валир) до 900 одсто (Софаг). Три Тешићеве фирме - ,,Валир", ,,Софаг", и ,,Зенитпром" остариле су извоз већи од 12 милијарди динара односно 102 милиона евра док је Југоимпорт у истом периоду извезао наоружање и војну опрему за мање од 63,8 милиона евра.[20]

Тешић је такође био један од главних актера у афери Крушик. Од 2014. до 2019. године разни приватни трговци наоружања и војне опреме блиски СНС-у су куповали војну опрему по ценама наводно нижим од цене коштања како би је продали страним купцима за високе цене и тако профитирали заједно са државним службеницима блиским странци. Сувишно је рећи да више није тајна да Србија извози оружје у Украјину само што то не ради директно већ преко посредника попут Тешића и Југоимпорт СДПР, који кроз лавиринт продајних односа и логистичких акробација остварују ове задатке и послове. Да би се овакве операције извеле 2018. године дошло је до измене закона о извозу војне опреме и наоружања према којем је раније власник робе могао бити само онај који је био регистрован само за производњу оружја и војне опреме. [20]

Последњи је Никола Петровић, помоћник председника Александра Вучића и бивши директор ЈП „Електромреже Србије". Петровићева компанија „ЕЛ&МИ група" се претежно бави снадбевањем струје преко мини хидроелектрана које су од државе добиле 3,1 милион евра само 2021. године. Такође је сувласник фирме „Еко Енерго група" која је такође добијала милионске послове од државе. Петровић је 2016. године имао офшор компанију „Аркшор интернешенел" на Британским девичанским острвима преко које је у време док је био директор ЕМС-а имао рачун у Швајцарској. Власништво над том фирмом није пријавио агенцији за борбу против корупције и овим поступком је извршио кривично дело али наравно никад није ухапшен. У јануару 2019. године основао је компанију „Фаберже Адвајзорс" у Луксембургу и тако тајно ушао у низ послова у Србији – увоз лекова, развој технологије за соларну енергију, као и ваздушни саобраћај.[10]

По имовини, у Петровићевом пословању издвајају се Мини хидро инвестиције. По приходима ситуација је много уједначенија. У последње три године највише су зарадили „Стар флај вингс" (968 милиона динара), „Грин балансинг" група (718 милиона) и „Еко енерџи груп" (677 милиона) , која је и најпрофитабилнија компанија у систему са 278 милиона динара добити у последње три године.[7]

Једна од поменутих фирми у власништву Петровића „Стар флај вингс" била је форсирана да приземљи авионе, али ово није зауставило Петровића. Основао је фирму Флиус, регистровану за „ваздушни превоз путника". Ова фирма је наравно у власништву његове ЕЛ&МИ групе. Антимонополска комисија Северне Македоније је 2024. године изјавила да се спрема заједничко улагање у ,,Флиус" од стране Делта компаније која је у власништву Мирослава Мишковића преко фирме ,,Ерстар" и Петровићеве ЕЛ&МИ групе у сврху стицања монополске позиције на тржишту у Македонији. [11]

Да подсетимо читаоца да се Мирослав Мишковић последњих 10 година активно судио са државом због разних оптужби корупције и утаје пореза за време прошле власти, али наравно не само да никад није био осуђен већ, као што видимо, активно сарађује са високим функционерима СНС-а попут Николе Петровића који је такође потпредседник и члан Извршног одбора Привредне коморе Србије.[7][12] Горепоменути Миодраг Костић не само да је финансирао владајуће странке 2000-их година већ је чак био и функционер у Демократској странци, а затим је до своје смрти активно сарађивао са другим монополистичким капиталистима блиским СНС-у. [8][9]

Ако су, како нам то опозиција представља, једини богаташи блиски СНС-у људи који су кварно и кроз коруптивне јавне набавке (и уз аминовање Вучића) стекли своје богаство за време тренутне власти - како је то могуће?

II Прошла власт и диктатура буржоазије

Данас чујемо доста галаме од стране опозиције о томе како је пре власти СНС-а постојала релативно некорумпирана либерална власт која се борила против корупције данашње власти, а тадашњих, наводно већ „злих“, опозиционих партија попут СНС-а које су и тада желеле да униште Србију због њихове нарочите пакости и корумпиране похлепе. Тзв. “жути” можда јесу били колико-толико корумпирани - али су се, говоре нам данас опозициони политичари, бар борили за апстрактне и небулозне циљеве попут "владавине права", изградње јавних институција које ће радити "брже, јаче, боље" у оквиру фер и конкурентног тржишта.

Овде је интересантно приметити како и данашња владајућа странка СНС и прошла власт користе идентичне популистичке фразе о некаквој борби против корупције и против партија које желе да униште Србију и које се наравно боре против њеног „националног интереса” - једино што се разликује је како тачно они на власти виде тај национални интерес.

На први поглед изгледа као да можда тадашњи ДС и данашњи СНС имају заједничку борбу против „лоших“ и корумпираних људи у систему и за некакво опште национално добро, што не може бити даље од истине. Такође је могуће помислити да је оваква борба могућа и добра (то јест да се за њу треба залагати) - само што једни у својим кампањама лажу, а други говоре истину и заиста су праведни.

Шта је то заправо корупција и да ли је она инхерентна у капиталистичком систему или последица некаквих „лоших“ људи?

Корупција је инхерентна у капиталистичком начину производње који је сам као такав преко робно-новчаних односа константно изнова рађа и самим тим је материјалним средствима и позицијама награђује. Једини начин на који корупција може да буде уништена је нестанком профита и размене, а не са заменом "лоших" са "добрим" људима у државном апарату који је (и без корупције) као такав направљен да увек ради у интересу капиталистичке класе која је у мањини. Баш зато данас видимо малограђанску опозицију која захтева "изградњу институција" и „владавину права“, а не разуме да систем и институције постоје - само им циљ није да задовољавају класне интересе ситне буржоазије и радничке класе.

Скоро смо писали о рупама у измени закона о порезу на доходак које омогућавају капиталистима да избегну плаћање пореза, што је само један пример где се правила поштују, али где то поштовање правила ни у ком облику не помаже радничкој класи. Србија се за време владавине СНС попела са 87 на 44 место на Ease of Doing business индексу који гледа “квалитет институција” у различитим земљама. Србија је, у оквиру тог индекса, 2020. добила посебне похвале (и 9. место на свету) од Светске банке на брзини и ефикасности процеса добијања грађевинских дозвола [19]. Управо је та “ефикасност институција” и њихова “брзина” довела до трагичних догађаја у Новом Саду - а не њихов изостанак. Такве институције и јесу ефикасне из угла капитала, оне омогућавају брже стварање профита. Уколико реалне опасности од колапса система и краја власти капитала нема, то да ли такве институције такође доводе до превремене смрти одређеног броја невиних људи неће бити претерано битно ма која партија је на власти под капитализмом.

Да ли политички циљ радничке класе онда треба бити захтевање и борба за потпуно праћења закона од стране свих нивоа власти, игноришући да би под капитализмом ти закони свакако у целости били направљени по вољи капиталиста? Да ли се треба борити за то да корупција као и огроман утицај капитала на управљање постоји, али да тај утицај има форму правно дефинисаног лобирања где се закон на папиру не крши (као што је то случај у Америци)? Наравно да не. Борбу за правну државу оставићемо либералима и

буржоазији - наш фокус мора бити на борби за интересе радника и на ширењу свести о нужности те борбе.

Зашто су онда међу опозицијом распрострањени позиви да се управо на то концентришемо? Постаје јасније када размотримо класну природу опозиције, али и класну природу различитих влада од петооктобарских промена до почетка власти СНС-а.

Прво што ћемо сагледати је ко је финансирао владајуће странке током периода од 2000. до 2012.

Листа се састоји од крупних капиталиста попут Милана Бека ког су медији идентификовали као директног финансијера Демократске странке, Демократске странке Србије, Либерално демократске партије, али и за крај Српске напредне странке.

Уз њега, Богољуб Карић, познат као Милошевићев потпредседник, је и сам признао да је финансирао „скоро све странке у Србији" и такође је основао сопствену странку, Покрет снага Србије, 2004. године - странку која је 2012. године ушла са СНС-ом у коалицију.

Мирослав Мишковић, као најпознатији крупни капиталиста из Србије, никад није признао да је финансирао политичке партије - али је зато бивши председник Србије Томислав Николић по изласку из Српске радикалне странке тврдио да су поменути Милан Беко и Мирослав Мишковић финансирали ову странку, што је странка наравно негирала упирући прст у ДС и Г17 плус. За разлику од радикала тадашње партије на власти признавале су ту конекцију - Г17 плус, тадашњег политичара, а данашњег капиталисте ван јавног ока Млађана Динкића, у свом је извештају о финансирању навела да је једну од највећих донација добила баш од Југохемије Мирослава Мишковића.

Зоран Дракулић који је био један од битнијих финансијера Демократске странке Србије је такође био и кандидат за градоначелника Београда 2004. године.

Недавно преминули Миодраг Костић је признао да је финансирао Демократску странку док је била на власти - па је чак био и политички директор странке почетком 2000. године. Вреди споменути да је Драган Ђилас био један од капиталиста који је преко своје фирме Мултиком уплатио ДС-у 130.000 евра 2014. године. [14] За крај имамо Војина Лазаревића који је по медијима финансирао кампање Коштуничиног ДСС, као и Г17 плус. [13]

Шта је закључак? Која год владајућа странка била на власти - она зависи од капиталиста. Тренутак када падну са власти је тренутак губитка подршке крупног капитала - власт се тада мења и бивша владајућа странка постаје замењена странком и управом која ће боље служити капиталистичкој класи (било страној или домаћој). Овде се побија мит да постоји могућност да држава постане ванкласна и да су капиталисти подређени држави и партији - држава и партије су, управо супротно, подређени њима.

Након ове анализе следеће разматрамо шта је обележило власт 2000-их година - приватизација. Период либералне приватизације био је јако болан за српску привреду након распада СФРЈ и ратова 90-их. Скоро сва најкрупнија и најпрофитабилнија предузећа била су распродата за смешне цифре док су губиташка предузећа попут ЕПС-а и Србијагаса остала у власништву државе где су, како смо показали у овом чланку, служила као алат у рукама капиталистичке класе за њихово даље богаћење.

Кључну улогу у приватизацији су имале Агенција за приватизацију, Акцијски фонд, Комисија за хартију од вредности, Министарство финансија и консултантске фирме капиталиста као што су Цес Мекон, Цитадел, Дилојт & Туш, Економски институт.

Најочигледнији пример преплетања капиталиста и државе током либералне приватизације је пример Мирка Цветковића, бившег председника владе Србије, који је био чврсто повезан са Демократском странком, чак и ако није формално био у партији. Након што је био именован за директора Агенције за приватизацију - Цветковић је и даље остао на својој функцији као извршни директор Цес Мекона. Такође имамо и пример Александра Влаховића који је директно из Дилојта дошао на место министра за привреду и приватизацију.[15]

За најбитнијег човека приватизације узима се Данко Ђунић, који је од марта 1997. до марта 1998. био потпредседник Владе Савезне Републике Југославије, а од децембра 2003. до фебруара 2006. председник Америчке привредне коморе (АмЧам). Он је такође био власник Економског института, фирме која је у великој мери одрађивала консултантске услуге за државу у процесу приватизације.[15][16]

Зашто је све ово битно ? Начин на који се посао приватизације обављао је био да консултантске куће спроводе саму приватизацију. Док је Агенција само формално била задужена за тај посао, консултантске куће су радиле све извештаје, утврђивале процену вредности капитала, док су истовремено њихови људи радили и за заинтересоване купце. Та повезаност омогућила је онима ко их ангажује да избаци конкуренцију.

За време Цветковића као директора Агенције за приватизацију и Влаховића као министра привреде и приватизације дошло је до приватизације фабрике за израду електромотора Север Суботица која је наводно по њима имала негативан капитал од 2 милиона евра, али се заправо испоставило да је била у плусу 12 милиона евра. Приватизоване су дуванске компаније, шећеране, Ју-Ес стил Србија, цементаре итд. Три шећеране продате су за по три евра Миодрагу Костићу, док је Беопетрол продат руској монополистичкој компанији Лукоил.[15]

Још један детаљ је чињеница да је Агенција за приватизацију створена после петооктобарских промена када још нису били донети неопходни закони о јавној својини и реституцији, како би било јасно шта се, чије и под којим условима приватизује. Ово је још један пример сервилности државе према капиталистима.

Такође се може споменути да се огроман број корупционих афера дешавао за време власти од 2000.-2008. године, чији су најчешћи учесници били два већ горе поменута капиталиста Милан Беко и Мирослав Мишковић. Ово иде директно контра тврдњама да је пре власти СНС-а било мање корупције или да су уопштено последица капитализма биле мање изражене.[17] Управо је незадовољство са тадашњом корупцијом, врло распрострањено међу радништвом и “губитницима” приватизације и омогућило промену власти у Србији 2012. - односно приморало српски капитал да промени рухо и организује се под другом странком, СНС-ом

Чак и данас, када су правни наследници тадашњих партија на власти у опозицији, ове партије показују свој класни карактер. За разлику од велике већине земаља источне и јужне Европе, у којима су протести против власти одржавани током касних 2000их и 2010их имали изразит економски карактер и борили се против неолибералних мера у наводном, а заправо чисто популистичком и политикантском, савезу са радништвом - протести у Србији

предвођени опозицијом (1 од 5 милиона, Против диктатуре) нису чак ни то радили. Већином су окупљали тзв. средњу класу и факултетски образовано становништво - што се одразило и у захтевима протеста који су били фокусирани на апстрактне и небулозне циљеве попут владавине права [18].

Закључак

У овом чланку показали смо не само класни карактер тренутне владајуће партије, то јест СНС-а, већ смо и разоткрили класни карактер прошле либералне власти и данашње опозиције.

Зашто је све ово битно? Сврха чланка је да се кроз ова разматрања побију митови данашње (мало)грађанске опозиције која се у суштини бори за класне интересе губиташке буржоазије која није добила задовољавајући плен домаћег тржишта од стране крупније буржоазије која директно подржава СНС и његове сателите.

Митови и утопије малограђанске опозиције су последице противречности два главна интереса наше буржоазије. То су жеља да буду заштићени од конкуренције са страним капиталом, а да истовремено имају све мања ограничења на домаћем тржишту. Баш из ових интереса се у мислима малограђанске опозиције стварају утопијске идеје о некаквој „праведној" држави која ће свима да одговара тако што ће се борити у интересу „свих грађана" републике. Или на пример да „неморалне" и „лоше" слуге капиталиста једноставно треба заменити "моралним" и "добрим" слугама које ће поштовати јавне институције, закон, конкурентно тржиште итд.

Друштво се, наравно, не састоји од појединачних грађана. Састоји се од класа које имају различите и често опречне интересе. Одбрана интереса једне класе се увек дешава на штету неке друге. Радницима не требају одговорнији, поштенији буржуји на власти који ће са више части и поштовања угњетавати раднике. Оно што је радницима потребно је власт радничке класе, која ће отворено и доследно спровести социјалистичку политику, у општем друштвеном интересу.

Такође треба скренути пажњу на чињеницу да се у Србији, са све већим укрупњавањем капитала, укрупнила и сама политичка сцена. Ситни играчи у политици, баш као и на тржишту, умиру. Постају сателити крупних политичких струја или их доминантне крупне политичке струје једноставно апсорбују зато што је ово једини сигуран начин опстанка ситних играча. Овде се, у суштини, поново све врти око материјалних позиција у хијерархији буржоаских и малограђанских политичких партија у Србији. Правило је стога једноставно – „Ако си са нама, можеш да рачунаш на средства. Ако ниси, она ће те заобићи формално и легално."

Нестанком са сцене актера попут некада владајуће Демократске странке, која се у сваком изборном циклусу распадала и делила, потврђено је то да партије док су на власти и управљају ресурсима имају добар резултат, а чим падну са власти (што се дешава због губитка подршке капитала) боре се за цензус.

Коначан резултат овде се изражава чињеницом да у Србији, као и у другим капиталистичким земљама, либерална опозиција није алтернатива за радничку класу, јер не постоји истинска идеолошка разлика између ње и садашње, такође либералне, владајуће странке. У дневнополитичким борбама којима смо свакодневно сведоци све се своди на борбу личности и клеветање противника - задатак грађана је да одреде да ли су партије „добре" или „зле", „корумпиране" или „поштене", и да их на основу тога подржавају - игноришући чињеницу да су и једни и други идеолошки и класни противници огромне већине становника Србије независно од тога да ли су "поштени" или

“корумпирани”.

Једина класа која нема представника на политичкој сцени Србије, и једина класа која кроз политичку борбу за своје интересе може да трансформише друштво на боље, је радничка класа. Друштво може да се промени само кроз промену владајуће класе, а не кроз пуку смену кадрова буржоазије у државној управи, лепе жеље и малограђанске пароле. Сам долазак радничке класе на власт може обезбедити само добро организована, дисциплинована, принципијелна и знањем поткована радничка партија, коју је крајње време поново изградити.

Извори:

[1] https://fivethirtyeight.com/features/money-and-elections-a-complicated-love-story/

[2]https://www.slobodnaevropa.org/a/troskovi-parlamentarni-izbori-stranke-najskuplja-kampanja-sns/32835910.html

[3]https://nova.rs/vesti/politika/misteriozni-jadran-je-nova-omiljena-firma-vlasti-dobijaju-i-po-4-unosna-drzavna-posla-na-dan-za-kosenje-trave-220-miliona/

[4]https://nova.rs/vesti/politika/biznismeni-i-tajkuni-koji-su-se-obogatili-za-10-godina-vlasti-sns/

[5]https://www.krik.rs/drzava-milenijum-timu-prosle-godine-dala-poslove-vredne-gotovo-12-miliona-evra/

[6]https://nova.rs/vesti/politika/zbiljic-imao-je-najbolji-mesec-otkako-je-odresio-kesu-2012-i-postao-garant-sns-kredita-legle-dve-milijarde-dinara-ciji-ste-garant-vi/

[7] https://forbes.n1info.rs/liste/oni-su-nova-srpska-poslovna-elita-imaju-najmanje-140-firmi-i-obrcu-milijarde/

[8]https://rs.politsturm.com/borba-za-bankarsko-trzhiste-na-teritoriji-bivse-sfrj

[9]https://www.nin.rs/arhiva/vesti/20820/ljubav-ima-cenu

[10] https://nova.rs/vesti/politika/oni-su-sns-tajkuni-koji-su-drmaju-srbijom/

[11]https://forbes.n1info.rs/biznis/istrazujemo-sprema-li-se-zajednicki-poduhvat-s-delta-holdingom-nikola-petrovic-ponovo-leti/

[12]https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-60497326

[13]https://www.nin.rs/arhiva/vesti/21958/srbija-je-tajkunska-gubernija

[14]https://www.slobodnaevropa.org/a/srbija-finansiranje-politicke-stranke-budzet-prihodi/32730585.html

[15]https://www.nin.rs/arhiva/vesti/19289/privatizacija-oglodana-srbija

[16]https://klubprivrednik.rs/clanovi/danko-djunic/

[17]https://www.danas.rs/vesti/drustvo/najveci-broj-korupcija-za-vreme-kostunicine-vlasti/

[18] https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21599165.2023.2164850#abstract

[19] https://archive.doingbusiness.org/en/data/exploreeconomies/serbia#DB_dwcp

[20] https://radar.nova.rs/drustvo/izvoz-oruzja-slobodan-tesic-jaci-od-drzave/